

DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN 2021



LYSTRUP-ELSTED
DAGTILBUD



Forord

En levende læreplan for alle

Du sidder med Lystrup-Elsted Dagtilbuds pædagogiske læreplan i hænderne. Den er blevet til i samarbejde mellem personale, forældre og ledelse i dagtilbuddet.

Vores mål har været at skabe en vedkommende og levende læreplan, som skaber en klar, fælles retning for vores arbejde med at skabe et pædagogisk læringsmiljø hele dagen for alle børn i dagtilbuddet.

Det gælder både for vores arbejde med det enkelte barn og gruppen, men også for vores samarbejde med forældre, lokalsamfund og skoler.

Vi er stolte af resultatet og håber, at læreplanen vil danne udgangspunkt for mange givende drøftelser.

Hvis du har spørgsmål til læreplanen, er du velkommen til at kontakte dagtilbudsleder Bente Jonsen på bejon@aarhus.dk.

God læselyst!



Processen

Vores proces for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan:

- ✓ Alle medarbejdere har drøftet emner fra læreplanen på personale- og stuemøder.
- ✓ Vi har afholdt workshopmøder for mindre grupper af pædagogisk personale på tværs af afdelinger.
- ✓ Læreplanen har været på dagsordenen hos MED-udvalg, ledelsesgruppen, studiegrupper, forældreråd og bestyrelsen.
- ✓ Der er afholdt interviews og indsamlet praksisfortællinger fra hverdagen i vores dagpleje, vuggestuer og børnehaver.

Principperne

Vores principper for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan:

- ✓ Vores læreplan skal leve i hverdagen som et pædagogisk redskab for både medarbejdere og ledelse. Med hjælp af læreplanen vil vi sikre en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde i dagtilbuddet; herunder at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter og rutiner med børnene.
- ✓ Vores læreplan bygger på korte, relevante pædagogiske refleksioner, som udfoldes gennem konkrete fortællinger fra hverdagen.
- ✓ Hver afdeling reflekterer over, hvilke emner og øvebaner det giver mening at prioritere, så vi sikrer lokal omsætning og ejerskab.
- ✓ Vores læreplan er et dynamisk dokument, som justeres ifm. evaluering og dataindsamling hvert andet år.

Indholdsfortegnelse

Børnesyn	8-9
Dannelse og børneperspektiv	10-11
Leg og børnefællesskaber	12-13
Det pædagogiske læringsmiljø hele dagen	14-15
Læring og de seks læreplanstemaer	16-17
Alsidig personlig udvikling	18-19
Social udvikling	20- 21
Kommunikation og sprog	22- 23
Krop, sanser og bevægelse	24-25
Natur, udeliv og science	26-27
Kultur, æstetik og fællesskab	28-29
Det fysiske og æstetiske børnemiljø	30-31
Børn i udsatte positioner	32-33
Forældresamarbejde	34-35
Inddragelse af lokalsamfundet	36-37
Sammenhæng med børnehaveklassen	38-39
Ledelse	40-41
Pædagogisk personale	42-43
Dokumentation og refleksionspraksis	44-45
Evaluering	46-47





Den pædagogiske læreplan består af:

- ✓ Et fælles pædagogisk grundlag. Her beskriver vi en række centrale elementer som leg, børnesyn og et pædagogisk læringsmiljø hele dagen, som danner fundamentet for vores arbejde med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i dagtilbuddet.
- ✓ De seks læreplanstemaer. Herunder brede pædagogiske mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring (to for hvert læreplanstema).
- ✓ Praksisfortællinger fra hverdagen. Hvert kapitel ledsages af konkrete fortællinger fra hverdagen, som illustrerer vores måde at tænke læring og pædagogik i den daglige praksis.



DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Læreplanen udgør rammen for det pædagogiske arbejde i vores dagtilbud

Børnesyn

Vores børnesyn bygger på nærvær, tryghed og fællesskab. Det danner fundament for al pædagogisk arbejde i vores dagtilbud.

Alle børn har ret til et godt børneliv

Det at være barn har en værdi i sig selv. I Lystrup-Elsted Dagtilbud ønsker vi at være medskabere af det gode børneliv. Hvor der er plads, tid og ro til at være barn, og hvor nære og tillidskabende voksne giver det enkelte barn nærvær, omsorg og tryghed til at kunne lære og udvikle sig i sit eget tempo.

Dette børnesyn er helt grundlæggende for vores dagtilbud og danner fundament for al pædagogisk arbejde og aktiviteter hos os.

Se, hvem jeg er!

Ethvert barn skal føle sig set, forstået og anerkendt, for hvem det er. Når barnet oplever, at det bliver værdsat og taget alvorligt, udvikler det selvværd og mod til at udforske, lære og knytte venskaber.

Ret til leg og børnefællesskaber

Alle børn har ret til at lege og være del af et børnefællesskab. Legen er grundlæggende for barnets fantasi, sprog, sociale kompetencer og identitet, og vores opgave er at skabe de bedste rammer for legen. Som pædagogisk personale er vi opmærksomme på at rammesætte og guide legen, så alle børn oplever at indgå og trives i legen.

”Skulle vi ikke sige, at...?”

Børn skal opleve at have en demokratisk stemme og medindflydelse på deres hverdag, når de går i dagpleje, vuggestue eller børnehave hos os. Vi tager børnenes idéer og bidrag alvorligt og gør dem til medskabere af deres dagligdag, aktiviteter og læringsmiljøer inden for de rammer, vi som voksne har sat.

Læring foregår hele tiden

Vi skaber pædagogiske læringsmiljøer, der gennem leg, aktiviteter og daglige rutiner giver alle børn mulighed for at trives og udvikle sig. Læring foregår over hele dagen; når barnet bakser med støvlerne, spiser med sine kammerater og deltager i samling.

Rolige og nærværende voksne

Børn lærer og udvikler sig, når de oplever en tæt tilknytning til de voksne omkring sig. Derfor prioriterer vi som pædagogisk personale de nære, udviklende øjeblikke, hvor vi med vores blik, ord og handlinger viser barnet, at vi ser det og vil det.



Vi er her alle sammen

Vuggestuen holder samling. Børnene sidder i en rundkreds, hvor alle kan se hinanden. Som altid starter samling med en goddag-sang, hvor gruppen synger goddag til hvert enkelt barn.

Heidi, som er pædagog på stuen, finder forskellige æsker og sangkufferter frem. "Hvad for én skal vi starte med i dag?" spørger hun. Johannes på 2,5 år rejser sig op. "Jeg har fået et sår," fortæller han og viser stolt sit knæ frem. Samlingen udvikler sig nu til en runde, hvor alle børn på skift viser deres skrammer frem. Heidi hjælper de mindste med at pege og italesætte, hvor på kroppen såret sidder, mens hun stiller opfølgende spørgsmål til de større børn: "Hvor slog du dig?", "Fik du plaster på?", "Hvem trøstede dig?" Den fælles dialog varer i 15 minutter, hvorefter pædagogen vender tilbage til den planlagte aktivitet.

Samlingsstunden er en dagligt tilbagevendende begivenhed, som børnene kender og er trygge ved. Ved at synge goddag får børnene blik for hinanden, og de oplever, at det har betydning, at alle i gruppen er der. Selvom Heidi har en plan for samlingen, følger hun børnenes initiativ og interesse, hvilket giver anledning til en dialog om krop og følelser. Heidi skaber en deltagelsesbane for det enkelte barn ind i aktiviteten, så alle oplever at blive set og hørt.

Dagbog



Dannelse og børneperspektiv

Alle børn skal føle sig set, hørt og opleve at have en demokratisk stemme, når de går i dagpleje, vuggestue eller børnehave i Lystrup-Elsted Dagtilbud.

Vi bruger barnets bidrag

Når børn oplever, at de har mulighed for at bidrage til og påvirke deres hverdag, øges deres trivsel og følelse af at høre til. Det betyder ikke, at børnene får lov at bestemme hele tiden. Det betyder, at vi lytter til barnet og giver det mulighed for deltagelse og medbestemmelse inden for de rammer, vi som pædagogisk personale opstiller.

Indflydelse på egen hverdag

Børn trives og lærer allermest, når de oplever at blive taget med på råd i de daglige aktiviteter. Det kan være en afstemning om, hvorvidt dagens tur skal gå til biblioteket eller byggelegepladsen, eller hvilken sang der skal synges til samling.

Derfor arbejder vi hele tiden med at indtænke demokrati og inddragelse i det daglige pædagogiske arbejde med udgangspunkt i barnet/børnegruppens udvikling og behov.

Dannelse og medborgerskab

Gennem medbestemmelse og demokrati fremmes barnets dannelse. Dannelse forstår vi som en dybereliggende form for læring, hvor viden og værdier forankres i barnets personlighed. Mens barnet lærer at stå i kø til gyngerne, dannes det ud fra en række værdier om retfærdighed og fællesskab.

Værdier i rygsækken

Vi er bevidste om, at vi gennem vores pædagogiske arbejde er med til at fylde rygsækken op hos vores kommende samfundsborgere.

I den forbindelse vægter vi værdier som:

- ✓ At være del af et fællesskab og være en god ven.
- ✓ At vi alle er forskellige og bidrager på hver vores måde.
- ✓ At alle har en stemme, som er værd at lytte til.



Børnenes egen dag

En kold og grå januardag falder snakken i børnehavegruppen på, at vejret inviterer til at sidde hjemme under sin varme dyne. Børnene byder hurtigt ind med flere idéer til vinterhygge: Varm kakao, boller, film og nattøj. De voksne på stuen griber børnenes initiativ, og i fællesskab arrangeres en hyggedag på stuen med nattøj, godnathistorier og børnemassage.

Børnene føler sig hørt og set. De voksne understøtter aktiviteten ved at lytte til børnene og tage deres forslag alvorligt. Alle børn får lov at byde ind, og gruppen tager tydeligt ejerskab og ansvar for "deres" dag.



"Hvis jeg havde en tryllestav..."

Vi bruger forskellige metoder til at arbejde med børneperspektiver, fx:

- ✓ **Samling/"børnesnakke":** Samling og mindre grupper giver mulighed for en fælles drøftelse af spilleregler og børnekultur. Børnene kan fx være med til at sætte reglerne for mudderleg, eller hvornår det er okay at kysse hinanden.
- ✓ **Børneinterviews:** Det enkelte barn inviteres ind til en snak om, hvordan det er at gå i børnehaven. Barnet svarer fx på, hvad det ville ønske sig i børnehaven, hvis det havde en tryllestav. Det kan give en helt ny viden om både det enkelte barn og gruppens dynamik, som personalet kan bruge i det pædagogiske arbejde.
- ✓ **Det fælles tredje:** En konkret ting/aktivitet (fx en tegning, en rolleleg, et foto, som barnet har taget med iPad'en) giver et godt udgangspunkt for at være nysgerrig på barnets perspektiv. Hvad ser barnet, hvem/hvad/hvor betyder noget for det?



Hvad man kan lære af en gravko

I vuggestuen er en gruppe af børn optagede af store, larmende køretøjer.

De voksne griber børnenes initiativ og lader 'køretøjer' danne udgangspunkt for børnenes læringsmiljø og pædagogiske aktiviteter i en periode.

Gruppen tegner, læser bøger og synger om gravkøer og traktorer. De voksne inviterer børnene til samtaler om køretøjer ved at stille åbne spørgsmål og udvide børnenes ordforråd. Lykken er stor, da en fejmaskine besøger legepladsen, og børnene får lov at se nærmere på den.

Leg og børnefællesskaber

Leg sker i et socialt samspil med andre børn, og derfor er vi optagede af, at alle børn i Lystrup-Elsted Dagtilbud oplever at være del af et børnefællesskab.

Leg er grundlæggende for læring

Børns leg har værdi i sig selv, og legen skal være en gennemgående del af hverdagen for alle børn, der går i dagpleje, vuggestue og børnehave i Lystrup-Elsted Dagtilbud. Samtidig ved vi, at legen er grundlæggende for barnets dannelse, læring og udvikling. Derfor er legen ét af vores allervigtigste læringsredskaber.

- ✓ Gennem legen udvikler børn deres fantasi, sprog, selvværd og identitet.
- ✓ Gennem legen opøver børn sociale kompetencer;
 - At knytte venskaber
 - Håndtere konflikter
 - Forhandle
 - Afprøve forskellige roller,
 - Sætte grænser

Må jeg være med?

Alle børn i Lystrup-Elsted Dagtilbud skal opleve at være del af et børnefællesskab. For nogle børn er det helt naturligt at falde ind i legen, mens andre børn har brug for en hjælpende hånd.

- ✓ Vi understøtter det enkelte barn, så det oplever at have en deltagelsesbane ind i legen. Det sker fx ved at skabe en rolle for barnet i legen: "Så var Vilfred ismanden, der kom med is til os alle sammen".
- ✓ Vi hjælper det enkelte barn, som har svært ved at komme ind i legen, til at blive synlige som legekammerat over for de andre børn. Det gør vi fx ved at igangsætte lege med barnet og invitere andre børn ind.

Vi understøtter den gode leg

Som pædagogisk personale er det vores ansvar at følge og understøtte legen, så den udvikler sig positivt for alle børn.

- ✓ Vi har hele tiden øje for, hvordan børnenes leg udvikler sig. Hvis legen er ensformig eller udvikler sig uhensigtsmæssigt, er vi klar til at guide eller udvide legen med udgangspunkt i børnegruppens initiativer og interesser.
- ✓ Vi er som voksne bevidste om, hvornår vi skal gå foran, guide fra sidelinjen eller trække os i baggrunden, så vi understøtter legen mest hensigtsmæssigt for det enkelte barn/ børnegruppen.
- ✓ Vi er bevidste om at understøtte forskellige typer af lege; regellege, vilde lege, rollelege, stille lege mv.
- ✓ Vi inddrager børnene i at løse konflikter og finde fælles løsninger, hvis legen går i hårdknude.
- ✓ Vi tør lege med på børnenes præmisser og giver rum til hinanden, hvis en kollega er fordybet i leg.



Fra sidelinjen til midt i legen

Signe (4 år) er ny i børnehaven. Hun er mest tryk, når hun observerer de andre børns leg fra sidelinjen med en voksen i hånden.

Lone, som er pædagog på stuen, ved, at Signe elsker dyr. Hun finder en spand og viser Signe, hvor de kan finde snegle og biller på legepladsen.

Nogle af de andre børn bliver nysgerrige, og Signe viser stolt sine fund frem. Gruppen bygger i fællesskab en sneglebutik, og legen fortsætter i over en time.

Pædagogen igangsætter en leg, hvor de andre børn får øjnene op for Signe. Lone trækker sig herefter i baggrunden, hvorfra hun følger legen og tilsætter nye elementer på baggrund af børnenes interesser.



Det pædagogiske læringsmiljø hele dagen

Børn lærer dagen lang, og det tilpasser vi vores pædagogiske læringsmiljø efter.

Læringsmiljø over hele dagen

Som noget nyt foreskriver dagtilbudsloven, at der skal etableres et pædagogisk læringsmiljø, der løber over hele dagen. Vi har fokus på, at børns læring ikke er begrænset til halvanden times pædagogiske aktiviteter om formiddagen, men finder sted over hele dagen i dagligdagens rutiner, leg og planlagte aktiviteter.

Læring ligger for enden af snørebåndet

At tage sko på, gå på toiletet og dække bord er helt afgørende læringsrum for barnet i løbet af en dag. De daglige rutiner er genkendelige og meningsfulde for barnet og danner dermed grobund for vigtig læring, nærvær og udviklende øjeblikke.

Vi prioriterer:

- ✓ At de daglige rutiner har et klart pædagogisk mål, og at de bidrager til barnets læring, selvhjulpenhed og selvværd.
- ✓ At de daglige gøremål er velorganiserede med fokus på ro og rytme.
- ✓ At vi som voksne er nærværende rollemodeller, der i børnehøjde støtter det enkelte barn i dets nærmeste udviklingszone, når det øver og bøvler med sine snørebånd eller madkassen.
- ✓ Vi støtter både verbalt, ved at vi sætter ord på barnets handlinger, men også nonverbalt, ved at vi støtter barnet gennem nærvær og tålmodighed.



Kø-kultur og bukseknapper

Børnehaven har været på legepladsen, og nu er det spisetid. Charlotte, som er pædagog på stuen, går ud på badeværelset, mens Anne-Marie sender børnene ind i små hold.

Børnene sætter sig i kø på skamler, og når det bliver deres tur, går de på toiletet. Nogle skal have hjælp til knapper, mens andre guides til at vaske hænder og ansigt. To piger hjælper hinanden med at samle papir op, som er landet ved siden af skraldespanden. Charlotte lægger et par tørre bukser frem til Alfred og viser ham, hvor benene skal stikkes ned.

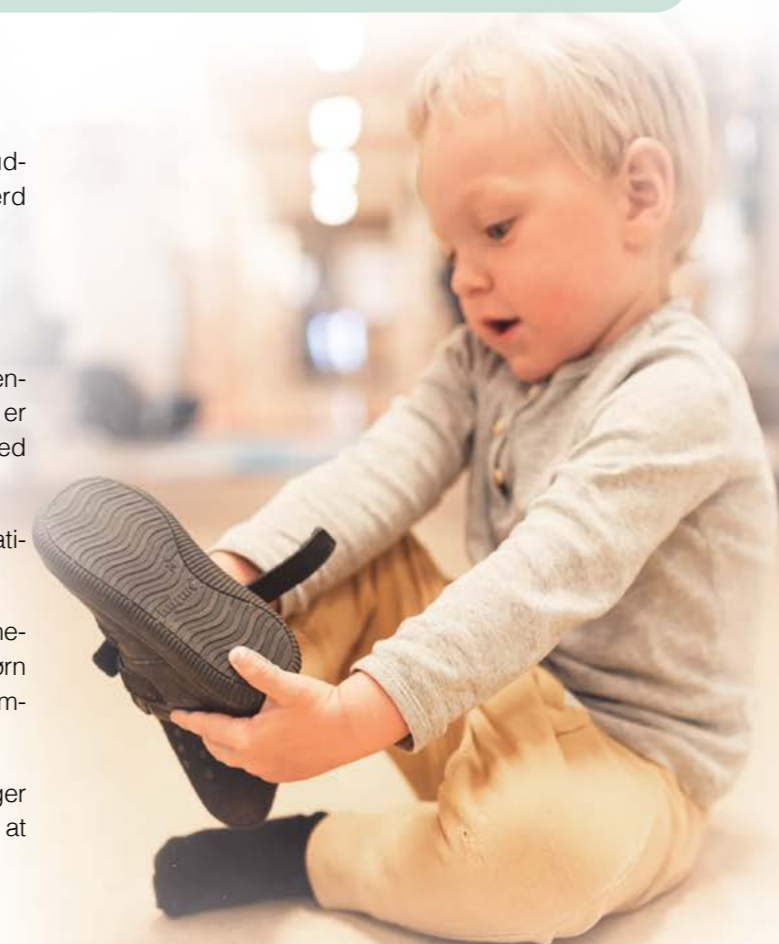
Situationen på badeværelset er et dagligt tilbagevendende, organiseret læringsrum, hvor børnene gradvis lærer at mestre opgaverne gennem anvisninger fra den voksne eller ved at se efter de større børn. Børnene lærer at holde fokus i en opgave, at vente på tur og hjælpe hinanden.

Leg som forudsætning for læring

Barnets leg er grundlæggende for dets læring og udvikling. Legen fremmer bl.a. fantasi, sprog, selvværd og sociale kompetencer.

Vi prioriterer:

- ✓ At der er en god vekselvirkning mellem voksen- og børneinitierede lege, og at vi som voksne er reflekterede over vores rolle i legen (bagved, ved siden af, foran).
- ✓ At vi er lydhøre over for barnets idéer og initiativer, så barnet oplever medbestemmelse.
- ✓ At vi støtter alle børn i at blive en del af børnefællesskabet, og at vi har øje for, hvordan børn i udsatte positioner gøres til attraktive legekamrater.
- ✓ At vi støtter barnet i at sætte ord på handlinger og følelser og derved hjælper børnegruppen til at forstå og acceptere hinanden.



Vi prioriterer:

Planlagte aktiviteter

En væsentlig del af dagtilbuddets læringsmiljø tager udgangspunkt i planlagte, pædagogiske aktiviteter, som ofte finder sted i formiddagstimerne.

Børnene opdeles typisk i mindre grupper, hvilket giver større mulighed for fordybelse, udviklende øjeblikke og læring med udgangspunkt i det enkelte barns behov.

- ✓ At skabe gode læringsrum med et minimum af forstyrrelser, så der er ro og rum til fordybelse og læring.
- ✓ At vi som voksne tør være spontane og følge børnenes initiativ, hvis de viser interesse for noget andet, end vi har planlagt.
- ✓ At vi er bevidste om, hvordan vores fysiske rammer understøtter det pædagogiske læringsmiljø, så det bidrager til læring, leg og fantasi.

LÆRING OG DE SEKS LÆREPLANS- TEMAER

ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

SOCIAL UDVIKLING

KOMMUNIKATION OG SPROG

KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

NATUR, UDELIV OG SCIENCE

KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB

Læring på tværs af temaer

I vores daglige praksis arbejder vi hele tiden med at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter barnets læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

I det følgende kan du læse om, hvordan vi i Lystrup-Elsted Dagtilbud forstår og arbejder med de pædagogiske mål, der er fastsat for hvert læreplanstema. De pædagogiske mål er derfor beskrevet gennem forskellige indikatorer og eksempler, som er hentet fra vores daglige praksis.

Læreplanstemaerne skal forstås i sammenhæng og samspil med hinanden. Arbejder vi fx med kultur og æstetik, arbejder vi også helt automatisk med sanser, sprog, personlig udvikling mv.



ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling betyder, at barnet erfarer og udforsker sig selv og udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til at indgå i fællesskaber. Det sker, når barnet føler sig set, hørt og værdsat, og vi arbejder derfor med at skabe et pædagogisk læringsmiljø, der er præget af nærvær og udviklende øjeblikke.

Arbejdet med at styrke barnets alsidige personlige udvikling er til stede, i alt hvad vi gør i hverdagens aktiviteter, rutiner og leg.

- ✓ Vi organiserer os så vidt muligt i mindre grupper, hvor børnene har plads og ro til at erfare sig selv og hinanden i en tryk ramme.
- ✓ Vi møder barnet med omsorg, nærvær og respekt, både gennem handlinger og ord. En tryk tilknytning til de nære voksne er afgørende for, at barnet har mod på at afprøve og udforske sig selv og andre.
- ✓ Vi støtter barnet i at være vedholdende og selvhjulpent i dagligdagens aktiviteter og rutiner. Vi italesætter barnets indsats, "jeg kan se, du bøvler" frem for resultatet.
- ✓ Vi støtter barnet i at turde gå dets egne veje, fx ved at vælge en aktivitet eller relation fra, som ikke matcher barnets aktuelle behov.
- ✓ Vi støtter barnet i at udtrykke dets følelser og håndtere konflikter. Dermed lærer barnet at mærke efter og respektere både egne og andres følelser og grænser.

Pædagogiske mål

- ✓ Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte børns selvværd og selvtillid, ved at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder. Dette skal ske på tværs af bl.a. alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- ✓ Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn får mulighed for at udvikle engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

"Har du brug for hjælp?"

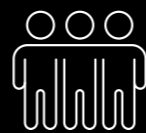
Rasmus (4 år) er i gang med at hænge tæpper op på børnehavens hængebro. Tæpperne bliver ved at glide ned, og Rasmus bliver gal. Han råber og smider sig ned på gulvet. Lene, som er pædagog på stuen, signalerer til sine kollegaer, at hun er hos Rasmus, og sætter sig ved siden af ham: "Jeg kan godt se, du er vred. Det bliver jeg også nogle gange." Rasmus sparker lidt i gulvet og spørger så: "Kan du virkelig blive så vred, Lene?" "Ja, det kan du tro," siger Lene. "Hvis der er noget, du har brug for hjælp til, så synes jeg, du skal spørge."

Der går lidt, før Rasmus svarer: "Så tror jeg gerne, jeg vil spørge, om du vil hjælpe mig med tæpperne?"

Lene giver Rasmus mulighed for at være i sine følelser og signalerer, at det er ok, at han er vred. Samtidig viser hun Rasmus, hvordan han kan komme videre med legen, når han er klar.

Dagbog





SOCIAL UDVIKLING

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor barnet oplever at høre til. Gennem relationer til andre udvikler barnet empati og øje for forskelligheder, og læringsmiljøet skal derfor understøtte barnets opbygning af sociale relationer til andre børn og voksne.

Vi understøtter dette ved at skabe en struktur, hvor barnet har mulighed for at indgå i mindre grupper og forskellige typer af lege og aktiviteter, der fremmer dets deltagelse og sociale udvikling.

- ✓ Vi understøtter mange forskellige typer af både børne- og vokseninitierede lege. Gennem legen lærer børn betydningsfulde sociale kompetencer som samarbejde, hjælpsomhed, at tilsidesætte egne behov og respektere andres grænser.
- ✓ Vi støtter børnene i at sætte ord på egne og andres handlinger og følelser. Hermed får børnene øje for hinanden og udvikler empati og omsorg.
- ✓ Vi fremhæver og italesætter de forskelle og ligheder, der er i børnegruppen, på en måde, så mangfoldighed ses som en ressource.
- ✓ Vi skaber deltagelsesbaner for alle børn ind i legen ved at fremhæve det enkelte barns ressourcer.
- ✓ Vi involverer aktivt børnene i at løse deres konflikter ved at hjælpe dem med at sætte ord på problemer og finde gode løsninger.

Pædagogiske mål

- ✓ Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- ✓ Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Dagbog



”Vi skal huske at passe på vores venner”

I vuggestuen leger flere børn ved rutsjebanen. Georg (2,5 år) bliver ved med at skubbe til de andre børn, fordi han gerne vil rutsje. Sofie og Emma begynder at græde og vil ikke rutsje mere.

Pædagogen sætter sig på hug foran Georg: ”Jeg kan se, du glæder dig til at rutsje, og du kan næsten ikke vente. Men prøv at se på dine venner. Hvordan ser de ud?” ”Kede af det,” siger Georg. ”Ja, de bliver kede af det, når du skubber til dem. Vi skal huske at passe på vores venner.” Pædagogen stiller sig i kø sammen med Georg og venter, til det er deres tur.

Med støtte fra pædagogen fortsætter børnene deres leg i 20 minutter.

I eksemplet hjælper pædagogen Georg med at sætte ord på både hans og de andre børns følelser. Børnene involveres i at løse konflikten, og de får derved blik for hinanden i børnegruppen.



Kommunikation og sprog

Børn bruger bl.a. sproget til at danne relationer og indgå i sociale fællesskaber. I Lystrup-Elsted Dagtilbud ønsker vi at hjælpe alle børn godt i gang med sproget, og derfor har vi i perioden 2019-2020 indgået i projekt "Børns tidlige sprog" i samarbejde mellem Aarhus Kommune og virksomheden Sprogklar.

Formålet er at uddanne det pædagogiske personale til i endnu højere grad at understøtte børns sprogtiltagelse med fokus på at øge kvaliteten i hverdagens sproglige interaktioner samt det fysiske læringsmiljø.

- ✓ Vi er opmærksomme på at skabe et fysisk læringsmiljø af høj kvalitet, hvor barnet via udvalgte materialer og indretning i børnehøjde møder ord og skriftsprog.
- ✓ Vi er gode sproglige rollemodeller for børnene ved at være bevidste om vores eget sprog og ved at benytte forskellige sproglige strategier, fx at bruge avanceret sprog, sætte ord på handlinger, stille åbne spørgsmål, at gentage og udvide barnets ytringer.
- ✓ Vi hjælper alle børn til at indgå i dialoger og er opmærksomme på, at alle børn får lige mange "ture i karrusellen".
- ✓ Vi arbejder systematisk med kollegial sparring, feedback og videndeling for at øge kvaliteten i vores sproglige arbejde.
- ✓ Vi er opmærksomme på forældrenes afgørende rolle i barnets sprogudvikling og samarbejder med forældrene ud fra barnets behov.

Pædagogiske mål

- ✓ Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- ✓ Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

KOMMU- NIKATION OG SPROG

Flere ord og interesse for maden

Det er spisetid, og ved et bord i børnehaven taler gruppen om maden. Lukas (3,5 år): "Man kan få noget på." Peter, som er medhjælper på stuen, svarer ham: "Ja, man kan få pålæg på rugbrødet." "Eller leverpostej", tilføjer Lukas. "Eller leverpostej, det er også pålæg," svarer Peter og uddyber: "Pålæg, det er alt dét, man putter oven på sit rugbrød." "Også figen," svarer Lukas. "Ja, det kan også være figenpålæg. Det kan du vist godt lide."

Det pædagogiske personale bruger børnenes interesse for maden til at udvide deres ordforråd. Ordet 'pålæg' introduceres, anvendes i kontekst og gøres dermed meningsfuldt for barnet.

Dagbog





KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

Krop, sanser og bevægelse

Børn oplever verden gennem kroppen, og når vi støtter barnet i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Vi støtter alle børn i at få mange forskellige kropslige erfaringer i et læringsmiljø, der er kendetegnet ved bevægelsesglæde, nysgerrighed og leg.

Pædagogiske mål

- ✓ Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- ✓ Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Vi agerer som personale som kropslige rollemodeller for børnene, da vi ved, at krop imiterer krop. Når vi danser ud på badeværelset, sender vi en vigtig besked til børnene om, at vi kan bruge kroppen på mange måder, og at det er sjovt at bevæge sig.

Vi har fokus på krop, sanser og bevægelse i alle hverdagens aktiviteter, og vi er bevidste om, at der ligger en stor læring for barnet i dagligdagens rutiner som at kravle op i krybben, åbne sin madkasse og bøvle med strømperne.

Vi skaber fleksible læringsmiljøer med plads til både fysisk udfoldelse og aktiviteter i ro og fordybelse.

✓ Vi ser muligheder frem for begrænsninger for at motivere til bevægelsesglæde, og vi er bevidste om, at vi ikke har unødvendige regler, som hæmmer børnenes lyst til bevægelse.

✓ Vi har fokus på, at alle børn har forskellige deltagelsesbaner ind i bevægelses-fællesskaber, og at alle børn får en oplevelse af mestring ud fra deres niveau og behov.

✓ Vi har en faglig og reflekteret tilgang til arbejdet med krop, sanser og bevægelse, bl.a. via vores krop- og bevægelsesvejledere, som videndeler og inspirerer kollegaer og forældre.

Fodbad og sanseindtryk

En gang om ugen får børnene i Mettes dagpleje fodbad. Det er Lauras tur. Mette guider hende til selv at hive strømper og sko af, selvom det bøvler lidt: "Uh, du er stærk, Laura, jeg kan se, du bruger dine kræfter."

Mens Laura får vasket og masseret sine fødder med creme, ser Oskar til på afstand. Oskar er sensitiv over for berøring, og han har en længere tilvænningsstid over for nye fysiske og sansemæssige udfordringer. "Vil du have fodbad i dag, Oskar?" Oskar ryster på hovedet. Mette accepterer hans svar, og Laura hopper afsted for at lege i græsset med bare tæer.

Fodbadet er en mulighed for at have en tæt stund med børnene, mens de øver selvhjulpethed, mærker deres krop og får stimuleret sanserne. Samtidig respekterer Mette, at Oskar har sine egne grænser og behov, og hun forsøger ikke at presse ham. Hun ved af erfaring, at Oskar nok skal komme med, når han bare får tid.

Dagbog





NATUR, UDELIV OG SCIENCE

Natur, udeliv og science

Oplevelser i naturen giver barnet rig mulighed for at observere, eksperimentere, sanse, bevæge sig og bruge sin fantasi. I Lystrup-Elsted Dagtilbud ønsker vi at skabe et læringsmiljø, hvor alle børn hver eneste dag gør sig erfaringer i uderummet, hvad end det drejer sig om legepladsen, haven eller ture til skov, strand, eng mv.

- ✓ Vi griber børnenes optagethed og initiativ og bruger det som udgangspunkt for fælles undersøgelser og dialoger om natur, udeliv og science.
- ✓ Vi er ude hver dag og i alt slags vejr, ligesom vi prioriterer, at børnene stifter bekendtskab med mange typer af natur og uderum. På den måde kan vi i fællesskab opleve og undersøge forskellige årstider, vejrlig, naturmaterialer, planter, dyr mv.
- ✓ Vi anvender forskellige typer af læringssammenhænge og -materialer, fx plakater, bøger og iPad. Dette er med til at sikre deltagelsesbaner for alle børn.
- ✓ Vi understøtter børnenes begyndende opmærksomhed på naturvidenskabelige begreber som tal, mængder, former mv. Dette sker ud fra en legende tilgang, hvor vi udfører eksperimenter med fx vægt, størrelse og temperatur med udgangspunkt i børnenes undren.
- ✓ Vi har fokus på, at børnene lærer at have respekt for naturen og får en begyndende forståelse for bæredygtig udvikling.

Pædagogiske mål

- ✓ Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- ✓ Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Forstørrelsesglas, bøger og iPads

De kommende skolebørn i børnehaven har i en periode på flere uger fokus på, hvad der sker i naturen om foråret. Gruppen cykler lange ture rundt i lokalområdet til vandhuller, skov og bæk for at iagttage og undersøge dyrelivet.

Børnene fanger insekter og haletudser, som de tager med hjem til børnehavens akvarium og terrarium. Her undersøger gruppen dyrene og deres udvikling vha. forstørrelsesglas, bøger og iPads. I slutningen af forløbet cykler gruppen ud og sætter dyrene ud i naturen igen. Igennem forløbet lærer børnene at have en undersøgende og eksperimenterende tilgang til naturen. De bliver udfordret på bevægelse og udholdenhed, og de lærer at holde fokus på et emne i en længere periode.

Dagbog





KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB

Kultur, æstetik og fællesskab

Gennem kulturelle oplevelser og fællesskaber kan barnet møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på forskellige måder og forstå sin omverden.

I Lystrup-Elsted Dagtilbud er vi optagede af, at alle børn oplever at være del af et demokratisk fællesskab, ligesom barnet får indblik i de kulturelle baggrunde og traditioner, de selv og andre er del af. På den måde udvikler barnet forståelse for egne værdier og respekt for andres.

- ✓ Vi præsenterer børnene for forskellige typer af aktiviteter, materialer og redskaber til kreativ udfoldelse. Vi følger børnenes spor og har fokus på den skabende proces, der er med til at udvikle børnenes gåpåmod, nysgerrighed og fantasi.
- ✓ Vi understøtter, at alle børn får mange forskellige typer af kulturelle oplevelser, både som tilskuere og medskabere. Det sker fx, når vi laver teater for hinanden, spiller på instrumenter og tager på besøg i kirken og på biblioteket.
- ✓ Vi understøtter, at barnet får en begyndende forståelse for egne og andres kulturelle baggrunde og fællesskaber.
- ✓ Vi imødekommer børnenes nysgerrighed og bruger den som udgangspunkt for at undersøge og tale om forskelle og ligheder mellem mennesker (fx alder, køn, oprindelse, familiestrukturer).

Pædagogiske mål

- ✓ Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- ✓ Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Lucia-optog i trækvogn

I dagplejen er der tradition for at gå Lucia-optog i kirken hver december. Op til dagen synger dagplejerne Lucia-sangen med børnene og taler om, hvad der skal ske. På dagen for Lucia-optøget afleveres alle børnene ved kirken. Børnene får en hvid dragt på, og de, der har lyst, får en krans i håret og et lys i hænderne.

Dørene går op, og der bliver helt stille i kirken. De ældste børn går i en lang række, mens de synger. De mindste sidder bagved i trækvogne. Præsten holder en kort børnegudstjeneste; nogle børn lytter med åben mund, mens andre nysgerrigt piller ved krybbespillet. Da orglet går i gang, bryder Jonas på 11 måneder ud i et begejstret råb. Han rokker frem og tilbage og stråler af fryd. Efter gudstjenesten spiser alle forældre, børn og dagplejere boller sammen.

Alle børn har fået en kulturel og sansemæssig oplevelse på deres præmisser; i fællesskab med deres legekammerater, forældre og dagplejer.

Dagbog



Det fysiske og æstetiske børnemiljø

De fysiske, æstetiske rammer i dagtilbuddet er en ressource, som vi bruger aktivt i vores pædagogiske arbejde med at understøtte børns trivsel, udvikling og læring.

Frem med fleksibiliteten

Vi arbejder med at skabe fleksible rammer, så inde- og uderum kan bruges til forskellige pædagogiske formål, og så de understøtter børnenes behov og perspektiver.

- ✓ Vi skaber mindre "rum i rummet", hvor børnene har mulighed for at fordybe sig i leg og læring, fx dukkekrog, skrivecenter, læsehjørne.
- ✓ Vi gør de fysiske rammer så mobile som muligt, så møbler, legetøj og rum kan rykkes alt efter pædagogisk intention og børnegruppens behov og ønsker.

- ✓ Vi ved, at børn har forskellige behov for stimuli og fysisk udfoldelse, og vi skaber differentierede rum, der rummer alle børns udfordringer og behov.
- ✓ De fysiske indendørs rammer kan sætte en begrænsning for den fysiske udfoldelse, som bedre tilgodeses i de udendørs rammer. Derfor er vi bevidste om aktivt at bruge det udendørs læringsmiljø hver dag hele året rundt.



Leg og læring i børnehøjde

Vi har fokus på, at vores børnemiljø er tænkt ud fra et børneperspektiv, der imødekommer børnenes initiativ og ønsker:

- ✓ Vi er opmærksomme på at placere legetøj, bøger og materialer i børnehøjde, så børnene selv kan tage initiativ til aktiviteter og lege.
- ✓ Vi skaber mulighed for leg og læring over alt i huset, hvor børnene færdes. Den lange gang er perfekt til kapløb på rullebræt, og på badeværelset kan vi finde former og tal på den store vægdekoration, mens vi står i kø til håndvasken.
- ✓ Vi er bevidste om løbende at drøfte og udfordre vores regler for, hvordan vores fysiske rum bruges. Må børnene løbe på gangen, og må bøgerne tages med udenfor? For hvis skyld er reglerne til?
- ✓ Vi skaber rammer både inde og ude, som appellerer til børnenes fantasi, sanser og lyst til at udforske.
- ✓ Vi inddrager børnene i indretning og udsmykning af stuer og fællesrum, så børnene oplever at have medbestemmelse og ejerskab over det miljø, de færdes i hver dag.

Fakta



Det fysiske børnemiljø kan fx omhandle stuenes indretning, brug af gangarealer, plads til fysisk udfoldelse mv.

Det æstetiske børnemiljø kan fx omhandle, hvorvidt udsmykning og indretning af stuer og legeplads virker stimulerende på barnets lyst til leg og læring.



Dagbog



Fisketur på badeværelset

I en afdeling har personalegruppen besluttet, at børnehavens badeværelse skal have en makeover. Ønsket er, at badeværelset ikke bare er et sted, hvor toiletbesøg overstås, men et rum, som giver anledning til læring og dialog med børnene. Valget falder på en række vægdekorationer med havmotiv, hvori der indgår bl.a. tal, ord, mængder, former og farver. Børnene er med i processen og bestemmer fx, at der skal være en hammerhaj på væggen.

En morgen, hvor børnene møder ind, foreslår Britt, der er pædagog i børnehaven, at de kan tage på fisketur. Gruppen laver fiskestænger og slæber en madras ud på badeværelset, og der bliver fisket, svømmet og talt om dyr, forurening mv. Børnene bliver herefter ved med at søge ud på badeværelset og igangsætte lege på egen hånd.

Børnene inddrages i processen med at indrette og udsmykke et rum, der indbyder til leg og læring. Selvom børnehaven normalt har en regel om, at børnene ikke må lege på badeværelset, går personalet med på børnenes initiativ, da de ser, at rummet appellerer til børnenes fantasi og leg.

Børn i udsatte positioner

Vi inkluderer det udsatte barn ved at sikre deltagelsesbaner i legen, struktur i hverdagen og en tryk tilknytning til den voksne.

Et understøttende læringsmiljø

Børn kan være i udsatte positioner af vidt forskellige grunde. Lige gyldigt om det gælder en fysisk/psykisk funktionsnedsættelse, en sårbar familiebaggrund eller noget helt tredje, har vi som pædagogisk personale ansvar for at organisere og tilrettelægge et pædagogisk læringsmiljø, så det understøtter børn i udsatte positioner.

En del af fællesskabet

Vi stræber altid efter at inkludere det udsatte barn, så det indgår som en betydningsfuld del af børnefællesskabet.

Det sker først og fremmest ved at sikre forskellige deltagelsesbaner ind i aktiviteter og lege, så barnet kan deltage ud fra dets nærmeste udviklingszone. Ligesom vi understøtter lege og aktiviteter, hvor barnet har sine stærke sider, så det fremstår som en attraktiv legekammerat for de andre børn.

Målet er, at barnet oplever:

- ✓ At det er en del af og bidrager positivt til legen med andre børn
- ✓ At dets intentioner og initiativer bliver mødt og anerkendt i gruppen
- ✓ At det bliver mødt af positive forventninger og oplever mestring i både børne- og voksenstyrede lege og aktiviteter

Struktur, struktur og mere struktur

Gode pædagogiske læringsmiljøer har stor betydning for alle børn, men særligt for børn i udsatte positioner. Her er klar organisering og pædagogisk planlægning af afgørende betydning for, at børn med særlige udfordringer kan deltage, trives og lære. Vi har i den forbindelse særligt fokus på:

- ✓ At have faste strukturer og aftaler i hverdagen er med til at sikre nærværende voksne. Det giver også en hverdag med færre forstyrrelser og gode overgange mellem aktiviteter.
- ✓ At skabe tydelige rum og læringsmiljøer, som er lette at afkode for barnet.
- ✓ At skabe en tydelig begyndelse, midte og afslutning på aktiviteter og lege. Hermed får barnets nervesystem lov at falde til ro, og nye indtryk når at lagre sig, før barnet er klar til næste aktivitet.



Et lift ind i legen

Lukas på 3 år har svært ved at forstå legens spilleregler og ender ofte i konflikt med de andre børn. Jakob, som er pædagog på stuen, inviterer to andre børn ind i Lukas' leg med biler: "Jeg kan se, at du gerne vil prøve Maltes bil. Skal vi finde en anden blå bil, som kan køre ved siden af Maltes?"

Pædagogen hjælper Lukas med at sætte ord på sine handlinger og følelser, og han forstører Lukas' initiativer, når han interagerer med de andre børn.



Den rolige og velregulerede voksne

Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er vigtig for alle børn, men i særlig grad for børn i udsatte positioner. Når barnet har svært ved at regulere sig selv, har det brug for at koble sig til den voksnes nervesystem for at finde ro og balance.

Derfor er det af afgørende betydning, at:

- ✓ Vi som voksne er bevidste om, at vores nervesystem er vores allervigtigste arbejdsredskab. Kun når vi er nærværende og rolige, kan vi hjælpe barnet til en tryk tilknytning.
- ✓ Vi har en teoretisk viden om tilknytning og et ansvar for at omsætte det i praksis, ligesom nye medarbejdere skal oplæres i samme.
- ✓ Vi er bevidste om egne forforståelser og møder barnet, som det er.
- ✓ Vi er nysgerrige på hinandens praksis i kontakten til børn i udsatte positioner gennem reflekterende dialoger og feedback.

Forældresamarbejde

Et godt samarbejde mellem forældre og det pædagogiske personale er af afgørende betydning for barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Dialog og tillid

Fra barnets allerførste dag i dagpleje, vuggestue eller børnehave i Lystrup-Elsted Dagtilbud arbejder vi på at skabe en relation til forældrene, der bygger på åbenhed, tillid, respekt og dialog. Relationen danner grundlag for, at vi kan tale sammen om dét, der fungerer godt; men også om dét, der bøvler og udfordrer.

Klare krav og forventninger

Det er lettest at score, hvis alle på banen kan se målet. Derfor er det vigtigt, at vi som pædagogisk personale og ledelse er helt tydelige på formål og forventninger for vores samarbejde med forældrene.

- ✓ Pjecen "Klar, parat til start" udleveres til alle nye familier i Lystrup af sundhedsplejersken. Her får de nybagte familier tips til den gode opstart i dagtilbud, lur, måltider osv.
- ✓ Alle nye familier får udleveret en velkomstmappe ved opstart i dagtilbuddet. Her kan forældre læse alt om dagtilbuddets værdier og retningslinjer samt vores forventninger til forældrene.
- ✓ Vi afholder opstartssamtaler og/eller status- og udviklingssamtaler for alle børn ved opstart i vuggestue/dagpleje, på vej mod børnehave og på vej mod skole. Vi aftaler konkrete initiativer for at understøtte barnets læring og udvikling, og vi vejleder forældrene i, hvordan de kan støtte op derhjemme.

Et tilpasset samarbejde

Et velfungerende forældresamarbejde er også et tilpasset samarbejde. Familier har forskellige hverdagsliv, familierformer og social/kulturel baggrund.

Derfor stræber vi som dagtilbud efter at skabe forskellige deltagelsesbaner, så alle forældre får mulighed for at deltage aktivt i samarbejdet om både det enkelte barn og børnefællesskabet.

- ✓ Nogle forældre er gode til dialoger på forældremøder, mens andre foretrækker praktiske aktiviteter som reparationer og madlavning.
- ✓ Vi forsøger at variere forældrearrangementer. Fx kan forældremødet afholdes på legepladsen eller motorikrummet med udgangspunkt i konkrete aktiviteter.
- ✓ Vi inviterer forældre med til fællesarrangementer som foredrag, motionsløb o.l., så forældrene får et indblik i dagtilbuddets arbejde med børnene.
- ✓ Vi kommunikerer ad mange kanaler, fx plakater, film, billeder og tekst, så forældrene kan følge med i, hvordan hverdagen i dagtilbuddet former sig.

Fakta



Forældre efterspørger vejledning

Forskning viser, at forældre oplever det positivt, når forventningerne til dem er tydelige og konkrete.

De fleste forældre ønsker mere vejledning om, hvordan de understøtter deres barns læring og sociale relationer.

Barselscafé i dagtilbuddet

I dagtilbuddet oplevede vi, at mange nye familier var usikre på dagtilbuddets forventninger til dem, når deres barn startede i vuggestue eller dagpleje.

Derfor afholder vi hver måned arrangementer for familier på barsel med fokus på temaer som sprog, motorik og leg. Der er altid en sundhedsplejerske og pædagoger til stede, som forældrene kan tale med.

Målet er at klæde de nybagte familier på til opstart i dagtilbud, samtidig med at vi skaber en åben og tillidsfuld dialog fra dag ét.

Dagbog



Inddragelse af lokalsamfundet

I Lystrup-Elsted Dagtilbud er vi bevidste om at samarbejde med vores lokalsamfund. På den måde får børnene en værdifuld oplevelse af at høre til i et lokalt fællesskab.

Et udvidet læringsmiljø

Vi samarbejder med lokale tilbud og institutioner, som er med til at understøtte og udvide de pædagogiske læringsmiljøer for børnene. Når vi besøger den lokale genbrugsplads, bondemand eller Brugsen, udvider vi børnenes erfaringsverden og mulighed for læring i et autentisk miljø.

Samtidig er vi opmærksomme på, hvordan vi kan bidrage til og skabe glæde i vores lokalsamfund. Det gør vi fx, når vi synger på plejehjemmet, inviterer byens mødregrupper til oplæg og holder kunstudstilling på biblioteket.

En del af noget større

Når det enkelte barn oplever at have en positiv tilknytning til det samfund, det vokser op i, tror vi på, at det gavner barnets oplevelse af at høre til i et fællesskab. Derfor arbejder vi for, at barnet oplever, at det er del af noget større; et dagtilbud, et børnefællesskab, et lokalsamfund.

- ✓ Vi arrangerer motionsløb for alle børn, personale og forældre i dagtilbuddet med god hjælp fra den boligsociale indsats i Elstedhøj, Nøglen.
- ✓ Vi er en del af den årlige Balladedag, som samler alle børn og forældre fra byens dagtilbud, skoler, SFO og klubber.
- ✓ Vi er en synlig del af bybilledet, når vi bruger lokalsamfundets naturområder, legepladser og øvrige faciliteter til vores ture og aktiviteter.

På vandring i Lystrup og Elsted

I Lystrup-Elsted Dagtilbud prioriterer vi at afholde byvandring to gange om året for hhv. de ældste dagpleje-/vuggestuebørn og børnehalebørn. Det sker i samarbejde med en professionel byvandrer, som inviterer os på eventyr i nærområdet med fokus på:

- Brug af alle vores sanser; hvordan lyder en tunnel, og hvad kan vi lugte uden for bageren?
- Fortællinger om lokalsamfund og -historie
- Samtaler med børnene om, hvad vi møder på vejen

Børnene får et øget kendskab og ejerskab til deres lokalmiljø, ligesom deres sprog, sanser, fantasi og udforskertrang styrkes.

Dagbog



Sammenhæng med børnehaveklassen

Vi arbejder kontinuerligt med at udvikle et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng mellem vores dagtilbud og børnehaveklassen på de to lokale skoler.

Samarbejde med skolerne

Lystrup-Elsted Dagtilbud har et formelt samarbejde med Lystrup Skole og Elsted Skole, der skal sikre en god overgang mellem børnehaven og skole. Det indebærer bl.a.:

- ✓ En pædagogisk leder og dagtilbudslederen deltagere i skolernes informationsmøder for forældre til kommende skolebørn.
- ✓ Indskolingslederne besøger alle ældstegrupper i dagtilbuddet. Formålet er at hilse på hinanden, ligesom børnene får lov at fortælle om arbejdet i deres ældstegruppe.
- ✓ Begge skoler afholder 'Kend din skole-dag', hvor barnet møder sin kommende klasse samt børnehaveklasseleder og -pædagog.
- ✓ Overleveringsmøder mellem børnehaver og skoler i foråret. Formålet er at kvalificere klassedannelser og at samarbejde omkring kommende skolebørn med særlige behov.
- ✓ Tilbageløbsmøde i efteråret mellem dagtilbuddets ledelsesgruppe og indskolingslederne. Der evalueres på årets samarbejde og skolestart. Hvilke punkter skal ældstegrupper og forældre have fokus på til næste år?

Rygsækken er ladet med...

I dagtilbuddets ældstegrupper skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, hvor børnene øver sociale kompetencer og færdigheder, som er gode at have med i skoletasken ved skolestart.

- ✓ **Vedholdenhed.** Vi øver barnet i at fastholde koncentration og udholdenhed; også i aktiviteter, som barnet ikke nødvendigvis selv har valgt. Det kan være et puslespil eller en længere cykeltur. Det giver selvværd, når dét, man har kæmpet med, endelig lykkes.
- ✓ **Selvhjulpenhed.** Vi øver barnet i at kunne mestre dagens opgaver på egen hånd, hvad end det gælder madpakken, at holde styr på sit tøj i garderoben, klare toiletbesøg eller at rydde op efter sig.
- ✓ **Indgå i fællesskabet.** Vi øver barnet i at indgå i et større børnefællesskab med alle de sociale kompetencer, som knytter sig hertil: At lytte til andre, hjælpe hinanden, tage imod en kollektiv besked, vente på tur mv.
- ✓ **Lyst til læring.** Vi prikker til børnenes nysgerrighed, gå-på-mod og lyst til læring gennem forskellige læringsrum og -stile.

Vi øver os i at gå i skole

Børnehavens ældstegruppe holder samling. På skift fortæller børnene om, hvor de bor, og hvordan deres værelse ser ud.

For nogle børn er det helt naturligt at stille sig frem og fortælle, mens andre understøttes af den voksne gennem opmuntring og spørgsmål. Hermed skabes et læringsmiljø, hvor alle børn øver sig i vigtige "skole-egenskaber" som at vente på tur, lytte med respekt for hinanden og skiftevis være i centrum og baggrund.

Dagbog



Fakta



En kanon børne-kanon

I løbet af 2020-21 vil vi i samarbejde med skolerne udarbejde en fælles børne-kanon indeholdende sange, lege, historier, rim og rems mv. Formålet er, at det enkelte barn oplever genkendelighed og sammenhæng fra børnehaven til skole.

Forældrene skal med

Lige som barnet skal være klar til at starte i skole, skal forældrene også være det. Dagtilbuddets bestyrelse har sammen med forældrerådet i SFO sat fokus på punktet 'forældreparathed' ifm. skolestart. Vi understøtter dette gennem:

- ✓ Forældremøder på skolen og i den enkelte børnehaven, hvor vi bl.a. fortæller om vores forventninger til forældrenes rolle i overgangen fra børnehaven til skole.

- ✓ Pjecen "På vej i skole i Elsted og Lystrup", hvor forældre får tips til at arbejde med barnets selvhjulpenhed, koncentration og sociale kompetencer.
- ✓ SUS-samtale i efteråret inden skolestart, hvor der laves aftaler om konkrete indsatsområder for barnet på vej mod børnehaveklassen.



Ledelse

Dagtilbuddets ledelse tager ansvar for, at den pædagogiske læreplan lever i hverdagens praksis. Det sker gennem en stærk kultur for refleksion, feedback og evaluering.

Vi understøtter personalet i deres arbejde med læreplanen

Som ledelse er det vores ansvar at sikre, at personalet besidder viden og konkrete kompetencer til at omsætte læreplanen til pædagogisk praksis i hverdagen.

- ✓ Vi introducerer til arbejdet med den pædagogiske læreplan og inddrager personalet i processen med at udvælge særlige fokusområder.
- ✓ Vi vejleder personalet i ny metode til planlægning og evaluering.
- ✓ Vi organiserer hverdagen, så der er tid og rum til faglig drøftelse blandt personalet.
- ✓ Vi understøtter personalet i deres inddragelse og kommunikation med forældrene om hverdagens læring.

Vi kobler arbejdet med læreplanen til Stærkere Læringsfællesskaber

Som ledelse ser vi en klar sammenhæng mellem arbejdet med Stærkere Læringsfællesskaber og den pædagogiske læreplan.

- ✓ Vi har fokus på at skabe en god mødekultur; både i den enkelte afdeling og i fora på tværs af dagtilbuddet. Denne kultur indebærer bl.a. en struktureret dagsorden, god mødeledelse og fokus på faglig sparring frem for løsning af praktiske opgaver.
- ✓ Vi arbejder på – sammen med de faglige fyrtårne – at implementere læringscirklen som et naturligt redskab til refleksion og handling på baggrund af data.
- ✓ Vi arbejder databaseret i form af fx videooptagelser, observationer eller vurderingsredskaber. Hermed har vi altid et fagligt og professionelt udgangspunkt for vores refleksioner.

Implementering af den pædagogiske læreplan i Lystrup-Elsted Dagtilbud

Sensommer 2020:

Ledelsesgruppen drøfter og udvælger metode til planlægning og evaluering, der skal benyttes i dagtilbuddet fremadrettet. Den pædagogiske læreplan uddeles til alle medarbejdere.

Efterår 2020:

Ledelsesgruppen inviterer til en række personalemøder, hvor vi introducerer til arbejdet med den nye læreplan.

Det drøftes i den enkelte afdeling/gruppe, hvordan det giver mening at arbejde med læreplanen, og hvordan planlægning, evaluering og sparring i processen gribes an.

Vinter/forår 2020-21:

De enkelte grupper udvælger øvebaner, som afprøves i aktionslæringsforløb. Der drøftes og evalueres løbende i samarbejde med pædagogisk leder og fagligt fyrtårn.

Pædagogisk personale

Som pædagogisk personale spiller vi en afgørende rolle i at skabe et trygt læringsmiljø for alle børn.

En tryk tilknytning

Børns læring og udvikling afhænger af en tryk tilknytning til andre børn og voksne, og det er vores ansvar som pædagogisk personale at skabe forudsætningerne for dette. Det gør vi ved at være nærværende, rolige og tydelige voksne, der har øje for det enkelte barn og for børnegruppen.

Struktur giver rum til fordybelse

Ro og nærvær kommer ikke af sig selv. Derfor arbejder vi fokuseret på at strukturere hverdagen gennem en klar organisering og tydelig ansvars- og rollefordeling for alle voksne. Når alle ved, hvem der har hvilke opgaver, er der ro til at fordybe sig i leg, aktiviteter og hverdagens rutiner med børnene.

Vi skaber udviklende øjeblikke

Når barnet føler sig set, hørt og forstået, udvikler det selvværd og mod til at lære og udforske verden.

- ✓ Vi prioriterer de nære og udviklende øjeblikke i hverdagen, hvor vi gennem vores blik, ord og handlinger lader barnet forstå, at vi ser og vil det.
- ✓ Vi har fokus på vores nervesystem, så vi kan være rolige, nærværende og tydelige voksne, som barnet let kan aflæse og regulere sig i forhold til.
- ✓ Vi er bevidste om, at vi er rollemodeller for børnene, og vi viser gennem vores ord og handlinger, hvad det vil sige at være hjælpsom og omsorgsfuld over for andre.
- ✓ Vi tager udgangspunkt i barnets leg, og vi møder dets initiativer med respekt, engagement og nysgerrighed.

En professionel kultur

For at skabe et godt læringsmiljø for børnene er det nødvendigt, at vi som pædagogisk personale indgår i en professionel samarbejdskultur, som bygger på et fælles sprog, viden og mål for vores pædagogiske praksis. Derfor er vores mål, at:

- ✓ Vores samarbejde bygger på respekt, ærlighed og nysgerrighed på kollegaers perspektiver og handlinger (mentalisering).
- ✓ Vi har en sund uenighedskultur, hvor vi i fællesskab reflekterer over praksis med fokus på at højne kerneopgaven.
- ✓ Vi indgår i stærkere læringsfællesskaber gennem reflekterende dialoger, sparring og feedback.

En tryk base at kravle ud fra

Milas på 11 måneder er lige startet i vuggestuen. Han har haft en fin indkøring, men er stadig utryk i mødet med de andre børn og voksne på stuen. Milas har hurtigt knyttet sig til sin primære pædagog, Anne. Han foretrækker at sidde på skødet af hende; også i dag, hvor Anne sidder på gulvet og støtter en gruppe børn i deres leg med klodser.

Efter et stykke tid lader Milas sig forsigtigt glide ned fra Annes skød og begynder at kravle over mod de andre børn. Han ser sig prøvende tilbage og får et opmuntrende smil og nik fra Anne. Milas følger de andre børns leg, og efter et par minutter kravler han tilbage på Annes skød.

I situationen er det tydeligt, at Anne tilrettelægger sit pædagogiske arbejde ud fra Milas' behov for tryk og nærhed. Hun venter tålmodigt på, at Milas tager initiativ, og viser ham gennem både ord og handling, at hun støtter ham i hans begyndende udforskning.

Dagbog



Dokumentation og refleksionspraksis

Dagtilbuddets ledelse er ansvarlig for at sikre, at vi i Lystrup-Elsted Dagtilbud har en stærk kultur for feedback og refleksion over egen og fælles pædagogiske praksis.

Det øver vi os bl.a. på i projekt Børns tidlige sprog, hvor vi løbende reflekterer og giver/modtager feedback på baggrund af observationer af læringsmiljøer og egen praksis. Og igennem Stærkere Læringsfællesskaber, hvor vi i dagtilbuddet har fokus på reflekterende dialoger.

Data – hvad for noget?

Som ledelse og pædagogisk personale arbejder vi systematisk med indsamling af og refleksion på baggrund af data.

- ✓ Vi forstår data bredt som dokumentation for, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det kan fx være videooptagelser, observationer, SUS-materiale og relationsskemaer.
- ✓ Data kan aldrig stå alene, men hænger altid sammen med dialog og refleksion; med henblik på at skabe endnu bedre pædagogiske læringsmiljøer for børnene i vores dagtilbud.

Refleksion i fællesskab

Vi bliver dygtigere, når vi sammen reflekterer over vores egen og fælles praksis.

- ✓ Refleksionen forudsætter, at vi er nysgerrige og undersøgende på hinandens praksis, søger sparring og tilbyder hjælp.
- ✓ Vi øver os i at anvende læringscirklen som redskab til refleksion og handling på baggrund af data.
- ✓ Ledelsen skaber tid og rum til faglig refleksion og sparring, fx på personale- og stuemøder.



Evaluering

Vi evaluerer hele tiden vores praksis for at skabe endnu bedre læringsmiljøer i vores dagtilbud.

En stærk evalueringskultur

I Lystrup-Elsted Dagtilbud arbejder vi kontinuerligt med at skabe en stærk evalueringskultur.

- ✓ Vi udvikler løbende vores praksis og pædagogiske læringsmiljø gennem systematisk, faglig refleksion og evaluering på baggrund af data.
- ✓ Vi anvender læringscirklen som værktøj til refleksion og evaluering på bl.a. ledelsesmøder, personalemøder, stuemøder og faglige netværksmøder. Dette faciliteres af dagtilbuddets ledelse samt de faglige fyrtårne i hver afdeling.

Valg af planlægnings- og evalueringsmodel

I løbet af sensommeren 2020 vil dagtilbuddets ledelse drøfte og udvælge en metode til planlægning og evaluering, der skal benyttes i dagtilbuddet fremadrettet.

Evalueringen vil tage udgangspunkt i de pædagogiske mål for de seks læreplanstemaer og vil beskrive sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringsmodellen vil – sammen med en introduktion til den nye læreplan – blive præsenteret på en række fælles personalemøder i efteråret 2020. På møderne vil hver afdeling/gruppe få mulighed for at drøfte, hvordan arbejdet med evaluering og den nye læreplan skal gribes an.

Den pædagogiske læreplan er udviklet i samarbejde mellem personale, forældre og ledelse i Lystrup-Elsted Dagtilbud.

Tak til medarbejdere og børn, som har stillet op til fotos.

Hvis du har nogen spørgsmål, er du velkommen til at kontakte dagtilbudsleder Bente Jonsen på bejon@aarhus.dk.

LYSTRUP-ELSTED
DAGTILBUD

